

JULIA BURGERS-DROST

LIEFDES
BAND
DEEL 1

Liefhebben
is thuiskomen

Julia Burgers-Drost

*Liefhebben is
thuiskomen*

Liefdesband-trilogie deel 1

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

Zomaar een woensdagmiddag, midden in de jaren dertig. Nog is van de komende dreiging weinig te merken. Behalve voor diegenen die de politiek wereldwijd kritisch volgen.

„Je luistert niet, Alet!” Scherp klinkt de stem van haar moeder, juffrouw Klomp.

Alet schiet rechtop, wetend dat de volgende opmerking zal zijn dat ze niet zo krom moet lopen.

„Je groeit zo hard...” Even glijden de ogen van de moeder langs het lichaam van haar dochter. De lange vlechten geven haar iets kinderlijks, ondanks de zestien jaren. Het jurkje dat ze nu draagt, kan echt niet meer! Van boven knapt ze er bijna uit. En de te korte rok, geen gezicht.

„Ik heb alles in de mand gedaan. Vergeet grootmoeder niet te zeggen dat ze ruim de maat moet nemen, anders kan ze nog voor de zomer om is opnieuw beginnen. Ik heb nogal dure stoffen uitgezocht...”

Alet laat haar ogen begerig langs de planken gaan waar de rollen stof opgestapeld liggen. Die ene... met Egyptische figuurtjes er op, daar was ze verrukt van. Moeder Klomp volgt met haar ogen de blikken van Alet. Een glimlachje speelt om haar mond.

„Ach kind... vind je die heus zo mooi... weet je wat?”

Met een razendsnelle beweging die ervaring verraadt, grist ze de stof van de plank en rolt deze uit op de veelgebruikte kniptafel.

„Per slot van rekening moet jij op school en elders reclame maken voor de winkel, niet? Maar zeg het niet aan je vader, die vindt dit pure verkwisting!”

De schaar hapt door de stof, terwijl Alet door vreugde overspoeld toeziet. Ze zou haar moeder haar dankbaarheid willen tonen. Ze is echter niet meer zo vrij als een klein kind, zoals haar zusje Willemien. Die knuffelt te pas en te onpas iedereen die lief tegen haar doet. Als zij zelf eens te wild reageert op een liefdevolle daad, krijgt ze snel te horen zich ‘rustig te moeten gedragen’, zoals een groot meisje betaamt.

„Ziezo!” De kordate stem van juffrouw Klomp onderbreekt de gedachtengang van Alet. „Nu weet grootmoeder wat ze te doen heeft! Wat zou ik zelf graag achter de naaimachine kruipen. Het zou betekenen dat er in huis heel wat werk zou versloffen. Enfin, ga jij maar gauw. En kom op tijd terug want ik weet zeker dat je je huiswerk nog niet af hebt!”

Alet straalt. Dat heeft moeder mis.

„Vanochtend hebben we een uur vrij gehad, moeder. Juf van Frans was ziek en toen mochten we vrij werken. En wat denkt u? Alles af!”

Een complimentje verwacht Alet niet. Zelfs het feit dat ze met nog een paar tot de besten van haar klas behoort, lijkt haar ouders niets te doen. Ze heeft de kans om door te leren. De mulo. Daarna mag ze op een cursus steno en typen. Haar wacht dan een kantoorbaantje. Want de ouders willen hun dochters niet in de winkel laten werken. Ze zijn vooruitstrevend. Alet en Willemientje moeten hun benen later onder een eigen tafel kunnen steken, niet afhankelijk zijn van anderen.

Diep respect heeft juffrouw Klomp voor vrouwen die wat doen met hun leven. Werkende vrouwen... een door velen aangevochten punt in die dagen. Maar: zelf heeft ze vanaf haar trouwen dagelijks achter de toonbank gestaan. Naast haar man gewerkt. Net zoals boerinnen dat doen, en de echtgenotes van neringdoenden. Het werken buiten het huishouden heeft de verhoudingen in het gezin niet aangetast. Ze heeft respect voor haar man als echtgenoot, ziet in hem degeen die het hoofd van het gezin is. Zo wil de Here God het immers? Maar nergens staat dat een vrouw dom moet blijven. Ze zucht.

Zelf had ze graag haar vleugels uitgeslagen. Eens over de grens gekeken. Zoals de dames die bij haar de duurste stoffen komen kopen. Die maken reizen, tot naar Egypte en Indië toe. Bewust heeft ze hun oudste kind vernoemd naar de vrouw die als eerste van haar kunne ging studeren en het tot arts heeft gebracht, ene Aletta Jacobs. En het tweede meisje dat ze baarde kreeg de naam van de koningin, waar ze diep respect voor heeft. Beide kinderen zijn ook vernoemd naar de moeder van haar en naar die van haar man. Aletta Elizabeth Anne en Wilhelmina Elizabeth Anne. Mooie namen, vindt ze zelf. Geld en goed kunnen ze hun kinderen niet verschaffen, maar een mooie naam kan niemand je afpakken!

„Doe grootmoeder de groeten en hoed je voor de praatjes van Beppe! Dat schepsel heeft een verderfelijke invloed op jongeren. Ik schaam me meer dan eens voor mijn eigen zuster! Nou, schiet op, Aletje, de tijd vliegt en je krijgt geen seconde terug!”

Alet voelt het altijd als een bevrijding buiten te zijn. De atmosfeer binnen kan haar benauwen. Ze werpt een korte blik op de gevel van het ouderlijk huis, ziet dat moeder het bordje ‘Geslooten’ voor het raam hangt. Aan de achterkant ervan staat het tegenoverge-

stelde. Met sierlijke letters staat op de ruit geschilderd: stoffen en aanverwante artikelen.

Ze voelt zich vergroeid met de andere bewoners uit de Sofiastraat. Het zijn bijna allemaal zakenmensen. Naast hen is de antiekwinkel van Cohen. De wonderlijkste dingen staan daar te kijk. Chinese vazen van wel twee meter hoog. Wie wil zoiets nu in huis hebben? Maar ook heel mooie dingen, daar gaat haar hart wel naar uit. Kleine klokjes, sierlijke meubels. Naast de antiquair is de bakkerszaak, die grenst weer aan de kantoorboekhandel van Reintjes. O, daar kan ze uren voor de etalage staan. Reintjes verhuurt ook boeken, voor twee cent mag je een paar boeken een week lang lenen. Helaas verbieden vader en moeder het haar: eerst leren. Later, dan wacht de grote vrijheid!

Op de hoek van de straat is een fraai herenhuis. Een verdieping hoger dan de andere woningen. Strak hangt de gesteven vitrage daar voor de ramen. Nog nooit is ze er binnen geweest, terwijl de bewoners toch nauwe betrekkingen onderhouden met haar ouders. Meneer en mevrouw De Roos hebben wel vijf stoffenzaken, waar de hunne er één van is. Vader is geen eigenaar, doch zetbaas. Echter: hij werkt ervoor alsof het eigen is. Net als moeder. De zaak, de zaak en nog eens de zaak. Dan pas komt al het andere.

Alet steekt de straat over. Een paar fietsers, die maken momenteel ‘het verkeer’ uit. Af en toe passeert een auto. Wie heeft er nu zo’n ding? De dokter, meneer De Roos. En natuurlijk de andere notabelen van het stadje.

Op de blauwstenen stoep hinkelen een paar meisjes. Alet zou diep in haar hart best mee willen doen. Ware het niet dat het zo raar staat! Er glijdt een ontevreden trekje langs haar mond. Het is vaak of ze nergens bij hoort. Een kind ben je niet meer op haar leeftijd. Maar horen bij de volwassenen doe je nog lang niet! Was ze maar vast zo oud als moeders jongste zus, Beppie! Beppie, die maakt wat mee. Ze kan jaloers worden op de kantoorverhalen, het geld dat Beppie verdient. Een kapitaal in haar ogen! Moeder en grootmoeder hebben dikwijls geen goed woord voor Beppie.

Moeder zei onlangs tegen vader: „Die meid stort zichzelf met haar ijdelheid nog eens in het ongeluk. Vandaag of morgen raakt ze in verwachting... ik moet er toch niet aan denken! Grootmoeder zei onlangs nog: Onze Beppie heeft een strenge vaderhand gemist. Vader is veel te vroeg gestorven...”

Zich in het ongeluk storten... daar ben je toch zelf bij? denkt Alet naïef.

Als de tramhalte in zicht komt, verhaast ze haar pas. Er staat al een groepje mensen te wachten. De wachtkamer is leeg, iedereen geniet van de eerste warme lentedag.

„Zo, Roodkapje, waar gaat de reis naar toe? Laat me raden... Naar grootmoeder?”

Alet wordt zo rood als een bellefleur. Dominee Wildervank kan het niet laten haar te plagen zodra ze in zijn buurt komt. Die goedaardige, zware man. Zoals altijd op woensdagmiddag maakt hij een tocht naar de hoofdstad van de provincie om ‘zijn’ zieken te bezoeken die in het ziekenhuis liggen.

Alet knikt haastig. Jaja, dominee weet net zo goed als zij zelf dat ze naar grootmoeder gaat. Het wachtende groepje verbergt hun plezier niet. Als ze probeert weg te kruipen achter een brede rug, geeft iemand haar een duwtje.

„Kom, Roodkapje mag het eerst instappen, daar is de tram!”

Pas als ze zich klein tracht te maken op het achterste harde bankje, trekt de bos weg. Stom, al die grote mensen.

Ze doen of je een klein kind bent. Mocht ze haar vlechten maar afknippen, dan zouden ze zulke opmerkingen vast niet meer maken. Tenminste... dat is Beppies mening!

Alets gedachten nemen een vlucht. Ze tuurt door het stoffige raampje naar buiten, ziet niet de schoonheid van de groene weilanden die de rivier omzomen. Het vee is al buiten, hier en daar groenen de bomen en struiken. Alom lente. Sommige plekken weiland zijn geel van de paardebloemen. Hopelijk is Beppie niet te laat thuis uit kantoor. Even met haar babbelen, jaloers genieten van de belevenissen die, al dan niet aangedikt, in haar oor gefluisterd worden.

Grootmoeder zal de tijd nodig hebben: er moet ‘ruim’ de maat worden genomen. Dan komen de dikke patronenboeken op tafel. Grootmoeder is anders dan moeder, die legt je nooit haar wil op.

Met haar lieve stem zal ze zeggen: „En wat vindt mijn Alet nu de mooiste japon?”

Alet is grootmoeders lieveling, dit zeer tot ergernis van Beppie. Geen wonder, vindt ze. Als je kritiekloos alles wat moe zegt en doet over je heen laat komen, dan blijft de verhouding rimpelloos. Wacht maar tot de brave Alet volwassen wordt, dan komt er wat anders om de hoek kij-

ken... Alet weet heel goed hoe Beppie over haar denkt. Toch beïnvloedt dit niet haar respect en vriendschap voor de jonge tante.

De rit in de wiegelende tram duurt niet lang. Gelukkig maar, want als je een tocht wilt maken zoals nu de dominee van plan is, ontwikkel je beslist eelt op bepaalde delen! Alette verhaast haar stap als ze in de buurt van het grootouderlijk huis komt. Het spoor over, langs of door een parkje en dan is ze er. Een stille straat. Hier en daar hangt beddengoed uit het raam. De voorjaarsschoonmaak doet het bloed van menig huisvrouw tintelen. Haar eigen moeder beweert alles met de Franse slag te doen. „Omdat ik niet op twee plekken gelijk kan zijn... de winkel is ons ‘broodje’, die gaat voor. Altijd...”

Grootmoeders voortuintje is een schoolvoorbeeld van deze jaren. Strak gaas als omheining, een ligusterheg groeit er rondomheen. Een laag hekje, donkergroen met een simpel slotje. Tegen het huis groeit een cotoneaster, die onbeduidend bloeit. In de winter echter snoepen de vogeltjes begerig van de rode besjes. Het grind knarst onder Alettes schoenen. Ze weet dat grootmoeder iedere zaterdagochtend eigenhandig het pad harkt. Na dit karweitje komt de koperen voordeurbel aan de beurt: poetsen maar. Vervolgens de brievenbus. Een voorwerp waar geheel overbodig BRIEVEN in is gegraveerd.

De saaiheid van het grindpad wordt weggenomen door een goed onderhouden rozenperkje, precies in het midden van de tuin. Alette geeft een forse ruk aan de bel. Hopelijk is grootmoeder thuis, bedenkt ze ongerust opeens. Stel je voor, de tocht voor niets geweest. Ze kan onmogelijk voor zaterdag opnieuw weg. Zo vlak voor het examen volgen de repetities elkaar meedogenloos op.

„Hoei! Aletje!”

De stem van Beppie galmt over de straat. Maar is het Beppie wel, die elegante jongedame met haar korte kopje?

Ja, het is inderdaad Beppie.

Alsof ze van elastiek is, zo kwiek springt ze van haar fiets.

„Zeg me hoe je het vindt!” schalt haar vrolijke stem uitdagend.

„Je haar er af... vond grootmoeder dat zomaar goed?”

Beppie mikt haar fiets tegen de heg, onmiddellijk omhelzen de hardgroene blaadjes het stuur en een stukje bagagedrager.

„Moe heeft niets te vinden, darling. Ik ben volwassen en maak mijn eigen keuzes. Ik kan me toch niet levenslang richten naar moe’s antieke ideeën?” Alettes ogen glijden over het korte rokje, het schattige

bloesje met pofmouwtjes dat iets wegneemt van het uitdagende. Een kinderlijk aspect.

Beppie tippelt op haar hoge hakjes om het nichtje heen. „Wees eerlijk... die sliert vlechten rondom mijn hoofd... foeilelijk stond het, ja toch? Ik ben heus de eerste niet op kantoor die zich door de nieuwe kapper heeft laten kappen. Schat, wat zou jou dat ook goed staan. Ik ben je dankbaar... jouw aanwezigheid zal moe in toom houden!”

Alette schudt kribbig haar hoofd. Ze haat het als Beppie zo negatief over haar moeder spreekt. Toch durft ze haar tante hier niet op aan te spreken. Dat ligt immers niet op haar weg? Bovendien wil ze haar merkwaardige vriendschap met Beppie goedhouden.

Beppie klimt weinig damesachtig op de stenen bloembak die tegen het huis is aangemetseld en tovert een sleutel van het lage af-dak.

„Ziezo... we gaan lekker in de tuin zitten. Zal ik thee zetten of wil je een glas gazeuse? Er zijn ook nog ver-ruk-ke-lij-ke rumbonen, dus je boft!”

Beppie gooit de tuindeuren open en Alet sleept twee stoelen over de drempel. Grootmoeder vindt het niet erg, zo weet ze, dat de zon eventueel haar meubeltjes verkleurt. „Die dooie dingen zijn er voor ons plezier, meenemen kun je niets!” is haar devies.

Beppie zet een tafeltje tussen hen in, plaatst er de glazen op. Het zijn mooie glazen, de rand is geslepen in een patroon van vierkantjes en rechthoekjes.

„Hier, neem meteen drie rumbonen, geen wakend oog dat het je verbiedt!”

Alette leunt genietend achterover. Heerlijk toch, een huis zonder winkel. Zonder dat eeuwige gejaagt. Was vader maar schoolmeester, postbode of wat dan ook.

Uit de buurt komt het gekeuvel van kindertjes die tevreden in een zandbak spelen. Elders oefenen onwillige vingers een toonladder op een piano.

„Heeft je moeder de lappen weer zelf uitgezocht? Wanneer kom jij toch eens voor jezelf op, kind?”

Het hindert Alette dat Beppie in de mand met stoffen rommelt zonder haar toestemming te hebben gevraagd. En dat ‘kind’... boe, daar heeft ze een gloeiende hekel aan.

„Dat hebben we samen gedaan. Er is een heel moderne bij, een met

Egyptische koppen en hiëroglfen. Wie weet wat er de betekenis van is. Mooi is hij, niet?"

Beppie knikt.

„Aardig!” probeert ze Alettes vreugde te temperen. Ze mikt de stof achteloos terug, gooit de armen opeens omhoog, ze lijkt over te lopen van levensvreugde.

„Stel je voor... Alette kind, ik ben verliefd. En hoe..."

Alette schiet in de lach, ze verslikt zich bijna in de rode limonade.

„Alweer... of is het nóg?"

Opeens speelt Beppie de rol van een integer vrouwtje. Ze knippert met haar wimpers, zoals ze in de bioscoop heeft gezien. Moe noemt de cinema: de kapel van de duivel. Vandaar dat ze haar uitjes verborgen houdt. Een smoesje is snel gevonden.

„Schat... bij ons op kantoor is een nieuwe. Een neef van de baas. Zijn moeder is een Duitse. Pa is iets hoogs bij de zeevaart. Erik... eigenlijk is het Erich, maar ze verhollandsen zijn naam maar voor het gemak... Erik is hier om van onderen af aan de zaak te leren kennen. In Duitsland, ik meen in Keulen..."

Opnieuw onderbreekt Beppie zichzelf. „Erik zegt het zo leuk: Köln. Met een H er in: Khöln. Doddig, niet? Wat wou ik nu zeggen..."

Een grappige rimpel boven het wipneusje maakt dat Beppies gezicht iets aparts heeft. Geen wonder, denkt Alet jaloers, dat die Erik meteen op haar valt. Meisjes als zij worden voorbijgezien. Behalve de buurjongen, Karel Reintjes, heeft er nog nooit één van het manlijk geslacht aandacht voor haar gehad. Nijdig op zichzelf wurmt Alet haar vlechten op haar rug en steekt de laatste rumboon in de mond.

„O ja... Erik dus. In Keulen heeft de firma ook een kantoor. Nooit geweten. Hij praat zo leuk... net als de verloofde van onze prinses. Ik heb aangeboden hem zuiver Nederlands te leren en wat denk je: Hij heeft het aanbod met graagte geaccepteerd. We gaan ook nog samen roeien. Op de zijarm van de rivier. Knal, niet? Dol-let-jes!"

Beppie, zo vindt Alet, mag zich dan volwassen wanen, ze bedient zich nog ruimschoots van het bakvissen-jargon. En ze doet nog uitbundiger dan de meisjes van haar klas.

„Hoe voelt dat... verliefd zijn?" vist ze. Het praat moeilijk met een volle mond en voor de duidelijkheid herhaalt ze haar vraag.

„Oh mein Schatzie... hartkloppingen, een raar gevoel van top tot teen. Als hij voorbij komt lijkt ik wel van elektrische draadjes gemaakt

te zijn. En de collegaatjes? Die stikken van jaloezie. De baas is beslist vriendelijker tegen mij sinds hij gemerkt heeft dat Erik werk van me maakt.”

Er wordt gemorreld aan de klink van de tuinpoort. Grootmoeder, weet Alet. Even is er een mengeling van spijt en vreugde in haar hart. Vreugde omdat het een feest is grootmoeder te zien. En spijt: ze had dolgraag nog meer confidenties aangehoord.

Ze vliegt overeind om de poort van binnen uit te openen. Grootmoeder staat met haar fiets onhandig te sjorren. De volle fietstassen doen het vehikel bijna kapseizen.

Een omhelzing, desondanks. Ze lachen saamhorig. Alette neemt de fiets over, duwt 'm over het dikke grind richting schuur. Zorgvuldig sluit grootmoeder de poort. Even is Alet vergeten dat Beppies kapsel een verrassing voor grootmoeder zal zijn. Tot haar verbazing komt er geen woord over dat onderwerp. „Beppie, wees zo goed je fiets weg te zetten. Er scharrelt een groep zwervers door de straten en ze schijnen van alles en nog wat te stelen. Ze dringen met smoesjes de huizen binnen.”

Langs de meisjes heen loopt grootmoeder naar binnen, in beide handen een boodschappentas.

Beduusd blijft Beppie zitten, terwijl Alet grootmoeder naloopt om een handje te helpen. Nu vindt ze het jammer dat Beppie thuis is. Was ze liever alleen geweest met grootmoeder. Vreemd dat je zo tweeslachtig kunt zijn, vindt ze.

Opeens staat Beppie in de keuken. Ze maakt een pirouette op de granieten vloer.

„Moe... ik heb mijn vrije middag bij de nieuwe kapper doorgebracht. Hoe vindt u me?”

Een korte blik van de moeder. „Ik heb je straks al zien fietsen, ik was bij vrouw Zwartjes op visite. Toevallig dat ik naar buiten keek. Wel, het is maar waar je van houdt.”

Even zwijgt de oudere vrouw. Ze giet voorzichtig een zak met suiker leeg in een bus waar ‘SUIKER’ op staat.

Pas als de bus op de hoge schoorsteenmantel boven het fornuis is gezet, zegt ze kalm: „Nu ben je als al die anderen. Degenen die het door God gegeven sieraad vrijwillig afstaan!”

Wanneer Beppie vertrokken is met het smoesje dat ze een eindje wil

rondfietsen vanwege een opkomende hoofdpijn – Alet weet inmiddels dat een afspraakje met ‘der liebe Erich’ de ware reden is – komen grootmoeder en kleindochter aan elkaar toe.

„Lieve schat, wat een mooie stoffen. Laat me raden: jij vindt vast en zeker die met die malle koppen het mooist? Wel, nieuwerwets hoor. Maar de kleur staat goed bij je blonde haar.”

Teder strelen de rimpelhanden het gouden kopje van Alet, alsof ze zeggen wil: knip jij alsjeblieft je haar niet af...

„Nu de modebladen. Ik heb bij vrouw Zwartjes een paar bladen te leen gekregen. In deze ‘Het rijk der vrouw’, staan een paar lieve jurkjes. Wat je nu draagt is veel te krap. Moeder had je eerder moeten sturen. Straks ga je solliciteren, daar dienen we aan te denken. Kom nu gezellig aan tafel zitten, kijk maar vast in de bladen. Dan zet ik een lekker kopje thee voor ons beidjes!”

Het wordt een middag zoals er al zoveel zijn geweest. Toch blijven deze paar uurtjes lang in Alettes geheugen. Net of ze op een drempel staat, omziet naar het verleden. Klaar voor een nieuwe toekomst?

Of komt het omdat ze langzaam maar zeker volwassen wordt, zich voegt in het leven van de volwassenheid? Krijgt ze meer oog voor anderen, dalen de eigenbelangen wat in rangorde? Zeker is dat Beppies recalcitrante gedrag averechts op Alet werkt. Ondanks dat ze hier en daar jaloers is, zou ze niet met de jonge tante willen ruilen. Wanneer ze leeftijdsgenootjes waren, misschien collega’s, dan zou er van intieme vriendschap geen sprake zijn. Vaag staat Alette voor de geest hoe ze ‘later’ wel wil zijn. Iets van grootmoeders opgewektheid wil ze, vermengd met dat zekere in haar gedrag. En voor de rest... een blad vol vraagtekens.

Grootmoeder roept haar terug naar de werkelijkheid. Zet een theeblad met zilveren randjes op tafel. „Zo, Aletje, en welk japonnetje vind jij nu het allermooist?”

Na de avondboterham brengt grootmoeder Alet naar de tramhalte. Gearmd lopen ze door de straten.

Alet kan het niet laten.

Ze vist: „Bent u boos op Beppie vanwege het haar?”

Grootmoeder geeft Alets arm een drukje.

„Beppie is nog net een kind. Een bakvisje. Jij, mijn schat, lijkt de

wijste van jullie beiden. Boos? Wel, Beppie heeft de leeftijd dat ze zelf moet kiezen. Ik word allang niet meer boos om wat ze ook doet of zegt. Ze is een wilde vogel, eens zal ze tegen een wand aanvliegen. Een van glas. En dan bezeert ze zich. Misschien knakt een vleugel, hopelijk breekt ze niet haar halsje. En ik? Ach, Alette, ik zal er dan niet zijn om haar op te vangen. Meisjes als Beppie vinden hun lichaam en uiterlijk beschamend belangrijk. Het komt in alle kringen voor. En dat in deze tijd van komende ellende... werkloosheid, politieke spanningen!”

Alet luistert zwijgend. Ontzet ook. Grootmoeder kan praten zoals vader en meneer De Roos. Als zij of Willemientje in de buurt komen, fluisteren ze of beginnen over wat anders. Eenmaal in de tram peddelen de gedachten rusteloos door haar hoofdje. Groot worden valt niet mee!

Ze is de enige passagier die bij de eerste halte uitstapt. De tram trekt meteen weer op, lijkt zich de stad uit te haasten. Boven haar hoofd begint het carillon te spelen. Van zulke kleinigheden kan Alette Klomp mateloos genieten.

Ze tuurt omhoog, ziet hoe vogels om de kerktoren fladderen. Duizelig word je van dat gestaar, ze richt haar blik op de blauwe stoepstenen. Daar, de hinkelpot. Als vanzelf huppelen haar schoentjes in de vakken.

„Ha, die Aletje Klomp!”

Karel Reintjes. Ze kleurt diep. Dat hij nu juist moet zien dat ze zo kinderachtig doet. Ze knikt genadig, als was ze de koningin. Verliefd? Op Karel Reintjes? Zij niet. Ze kijkt om, ziet nog net dat Karel hetzelfde doet. Misschien is hij wel verliefd, écht verliefd op haar.

Alet recht haar rug. Vreemd dat je van zoiets toch blij kunt worden. Een heel klein beetje ‘vrouw’ voelt ze zich opeens!

Komt het daarvan dat haar stem extra vrolijk klinkt als ze de winkel binnenstapt en roept: „Daar ben ik weer!”

Alet Klomp slaagt als een van de besten voor het mulo-examen. Op de dag van de diploma-uitreiking is het stralend juniweer. Alles lijkt mee te werken om het geheel tot een groot feest te maken! Voor de gele-

genheid heeft moeder de lange blonde vlechten kunstig om het hoofd van Alet gevlochten.

„Deed u dat maar iedere dag!” zucht het meisje van verrukking, als ze zichzelf voor de spiegel bewondert, zich in bochten wringt om het aan alle kanten te zien.

Waarop moeder reageert met: „Ik ben je kamermeisje niet, kind! Of je moet het er voor over hebben iedere dag eerder uit de veren te komen!”

Een van de door grootmoeder gemaakte japonnetjes is de dag voor het feest gewassen en gesteven. Alet voelt, zodra ze de taftzijde over haar hoofd laat glijden, zich volwassener dan ooit.

„Kijk al het moois er niet van af!” spot moeders stem.

Met moeite bedwingt juffrouw Klomp haar ontroering. Dat kind van hen... ze is opeens geen kind meer. Dat ze dat nu pas ziet!

„Ik wil ook zo'n mooie jurk... ik moet altijd en altijd de oude jurken van Alette dragen...”

Willemientje voelt zich tekortgedaan. Zoveel mooie stoffen in de winkel... ze durft zelfs wel aan meneer De Roos te vragen of ze een lapje mag. Zoals moeder zeuren kan over zuinigheid... er komt nog iets achteraan. Zuinigheid... huizen en kamelen... Op dit moment wil ze moeder niet de kans geven haar lijfspreuk te bezigen. Dat versterkt immers de afwijzing. De volgende keer prent ze de woorden wel in haar hoofd. Het is immers leuk om zulke dingen te onthouden! Op school heeft de juffrouw een boekje vol met zinsneden. Soms maakt ze er een spelletje van, dan moeten de kinderen een spreuk noemen waar bijvoorbeeld het woordje 'huis' of 'kat' in voorkomt. Vaak weet zij er wel een en zo niet, dan bedenkt ze wat. De juffrouw moet dan heel erg lachen. Vader en moeder lachen niet vaak. Ook niet als ze dat, waarom juffrouw plezier had, thuis herhaalt.

„En dan wil jij ook zeker van die lange vlechten... ik moet er niet aan denken, jouw krullenkopje lang te laten worden. Een en al warnest wordt het!”

Liefdevol streelt de moeder het hoofdje van haar booskijkende jongste. Willemientje belooft een schoonheid te worden. Alles heeft het kind mee. Alet is ook niet bepaald lelijk, maar zij mist dat charmante wat Willemientje al vanaf de geboorte heeft. Heimelijk heeft ze de plakATEN begluurd die bij de cinema hangen. Dat Amerikaanse kindsterretje, Shirley Temple, daar heeft hun Willemientje veel van

weg. Gelukkig dat het kind nog geen weet heeft van uiterlijkheden en als het aan haar ligt, wordt ze behoed voor de greep van de ijdelheid waar haar eigen zusje Beppie slachtoffer van is.

„Jij hebt niets te klagen. Er mist geen knoop van je jurk en je kousen zijn heel. Alles is schoon, m'n kind. Kijk jij maar eens rond op straat, goéd rond, dan merk je dat er heel wat meisjes van jouw leeftijd slechter gekleed zijn!”

Willemientje steekt haar rode tongetje uit.

„Grootmoeder trekt Alet voor, altijd al. Alet mag alles en krijgt van alles. Was opoe van vader maar niet gestorven, dan had ik ook een eigen grootmoeder gehad!”

Boos rent Willemientje weg, gaat naar school zonder de gebruikelijke zoen.

„Laat haar maar... ze is jaloers. Gaat wel over!” zegt Alet en streelt de rimpel van haar moeders voorhoofd weg. Ze laat haar dag niet stukmaken, zelfs niet door een lastig zusje!

Ze slaat haar armen om moeder heen. Zulke intimiteiten wisselen ze zelden uit. Moeder heeft eens bekend dat ze haar leven lang bang is geweest voor de een of andere besmetting, via een kus 'kun je ik weet niet wat oplopen'. T.b.c. bijvoorbeeld, hét schrikbeeld sinds een buurmeisje aan die vreselijke ziekte is gestorven, jaren geleden. Een aai over het hoofd kunnen de kinderen krijgen. En een kusje bij een afscheid. Nu echter reageert ze in een impuls, houdt haar dochter een moment stevig vast.

„Jij... je bent me boven het hoofd gegroeid. Kind, ik wens je al het goede toe dat maar te verzinnen is. Kom, nu zul je je kostbare papier moeten gaan halen. Als je terugkomt, kun je rekenen op iets heel lekers!”

Ze kijkt Alet na als deze – voor de laatste maal – de straat uitfietst, richting school. Als bij afspraak steken ze beiden hun hand op, als Alet, voor ze de hoek omgaat, even omkijkt.

„Een mooie dag, nietwaar?”

Juffrouw Reintjes van de boekhandel knikt vriendelijk gedag, loopt mee de winkel in. Ze zet haar tas op de grond en gaat op de harde stoel zitten, die voor de toonbank staat.

„Ik kom een stofje uitzoeken, buurvrouw. Maar vertel eerst eens over je dochter. Wat gaat ze nu doen?”

Alets moeder vertelt in geuren en kleuren hoe het het meisje op het

examen is vergaan. Ze besluit met: „Eigenlijk zou ze door moeten leren, schooljuffrouw worden of zoiets. Maar ze wil zelf zo graag naar kantoor, net als Beppie. En jullie jongen, hoe ver is Karel nu?”

Karel reist iedere dag per tram naar de provinciehoofdstad, hij hoopt volgend jaar eindexamen gymnasium te doen.

„En dan hoopt zijn vader dat hij wil studeren. Misschien voor arts... we hebben maar één kind. Om het geld hoeft hij het niet te laten. Want de boekwinkel, ach, dat is niets voor onze Karel. Praat er maar met niemand over, buurvrouw. Er wordt toch zo gauw gekletst dat we het hoog in ons hoofd hebben. Ik zag graag dat Karel dominee werd. Maar hij moet het zelf ook willen.”

Juffrouw Klomp legt een zware rol stof op de toonbank.

Met gedempte stem zegt ze: „Als het allemaal bij het oude blijft, buurvrouw. Meneer De Roos kijkt nog weleens over de grens. Hij komt met verhalen thuis waar je bang van wordt. In Duitsland lijkt geen werkloosheid meer te zijn. Ze leggen er autosnelwegen aan, zo breed als een boulevard. Waarom, vraag je je af. De Roos zegt: ze kunnen binnen een paar uur hier zijn... met een heel leger! En overal wordt gebouwd. Weet je wat er op grote borden staat te lezen, daar bij zo'n bouwveld? 'Das wir hier bauen, verdanken wir dem Führer.' Nou, wat is dat helemaal voor een man! De Roos zegt dat het beangstigend is om die marcherende soldaten te zien. En maar zingen! De handen omhoog als waren het mechaniekjes. Het is niet pluis, buurvrouw. Zal ik u wat verklappen? Ik ben aan het hamsteren gegaan. Iedere keer haal ik wat extra's. Olie, pakken vet, blikjes vis.”

Buurvrouw Reintjes zucht.

„Waar ik zo bang voor ben, dat is de N.S.B. Ik kreeg laatst zo'n blad in handen. 'Voor Volk en Vaderland...' Ze zijn nog feller dan de Hitler-aanhangers. Mijn man zegt ook: Het gaat ginds mis met de joden. Ze vluchten bij tientallen de grens over. Opgejaagd volk. Net als in de tijden waarover de bijbel spreekt. Gods volk, Zijn uitverkorenen. Begrijpt u het, buurvrouw?”

Zwijgend kijken de vrouwen elkaar aan, over de bonte lap stof heen.

„Mijn moeder... die is altijd zo bezig met de profetieën uit de bijbel. Ze heeft er ook de tijd voor, moet ik zeggen. Ze heeft een aparte kijk op de dingen van de toekomst. Ze legt de krant uit aan de hand van het Woord. Enfin, laten we bij de dag leven.”

De winkelbel rinkelt en nog voor deze uitgeklingeld is, zegt juffrouw

Klomp op blijde toon: „Wat zijn we dankbaar dat onze Alet zo mooi geslaagd is. Een zegen als je kinderen gewillig zijn... Oh... ook goeie-ndag mevrouw Deichmann!”

Sinds kort is een Duitse familie in hun straat komen wonen, boven de juwelierszaak hebben ze een etage betrokken, in afwachting van iets ‘passenders’. Intuïtief gaat men behoedzaam met de Deichmanns om.

Juffrouw Reintjes koopt een vrolijke bloemetjeslap.

„Als er geen vrolijkheid is, maken we die. Wel, buurvrouw, ik kom vanavond nog even langs met Karel, om te feliciteren. Ik heb een mooi cadeautje voor Alet. Uit de winkel!”

Alsof ze jarig is! Zo voelt Alet zich. In het middelpunt van de belangstelling staat ze. Vader heeft plechtige dingen beweerd. Dat ze nu aan het begin van de volwassenheid staat. Er zullen verwachtingen zijn, het leven zal niet altijd zo gemakkelijk worden. Alet heeft binnenpretjes om de plechtige toespraak. Alsof het op school zo leuk en simpel was! Het was hard werken om goede cijfers binnen te halen en het geharrewar tussen leerlingen en leraren doet vast niet onder voor dat wat ‘grote mensen’ op hun werk meemaken. Ze heeft een beeldig kettinkje van vader en moeder gekregen. Echt goud, met een snoezig hangertje er aan. Telkens glijden haar vingers langs het sieraad, voelen of het slotje nog wel goed is gesloten.

Grootmoeder heeft haar verrast met een doosje met daarin zilveren rijksdaalders. „Bewaar het, lieve kind, tot je er iets moois van wilt kopen. Geef het niet uit als een domme gans!”

Willemientje slaat het gebeuren jaloers gade. Was ze zelf maar zo groot als Alette. Grootmoeder heeft haar een muntstuk in de hand geduwd. Een soort troostprijs. En vader, die kijkt zo over haar krulleskopje heen, zijn ogen zoeken trots telkens de plek waar Alet gaat of staat. Wacht maar, over vier jaar is zij ook zo ver. En ze zal er voor zorgen dat haar examenlijst nog mooier is dan die van Alet!

Beppie laat het afweten. Grootmoeder verontschuldigt haar dochter met strakke lippen. Beppie heeft ‘iets anders’ vanavond. Misschien komt ze heel laat nog even langs.

Wel geven de burens acte de présence. Zelfs meneer De Roos en zijn vrouw komen volgens eigen zeggen op de koffiegear af.

„En zoals gewoonlijk schenken we een stukje van onszelf!” grapt hij,

terwijl Alet de grootste bos rozen overhandigd krijgt die ze ooit heeft gezien.

Buurvrouw Reintjes heeft uit de winkel een dagboekje meegebracht. Het lijkt op een poëzie-album voor volwassenen. Hier en daar een lieflijke illustratie. Iedere bladzijde is versierd met een ingewikkeld bloemenrandje en alleen het omslag al is om verrukt van te raken.

„Hier ben ik echt blij mee, wat lief van u, buurvrouw Reintjes!”

Waarop buurvrouw Reintjes trouwhartig zegt dat ze er Karel ook voor moet bedanken. „Die zei van de week toen de nieuwe zending kwam: Ma, dat is net iets voor Aletje als ze slaagt!”

Nu bloost niet alleen Alette, Karel kan er ook wat van. Zijn magere jongensgezicht wordt rood tot onder het kortgeknipte haar. Gelukkig komt op dat ogenblik moeder de tuin in, een groot dienblad voor zich uit torsend. Vader maakt plaats op de tafel, neemt behulpzaam zijn vrouw het blad uit handen.

„Ik zal de taart halen!”

Vader Klomp is niet zoals de meeste mannen, die rustig toezien dat hun vrouw slooft en rent. Zijn echtgenote staat overdag ook naast hem in de winkel, waarom zou hij dan af en toe in het huishouden geen hand- en spandiensten kunnen verrichten?

Alet haast zich achter vader aan, de bos rozen tegen zich aan geklemd. Ze heeft iets gemompeld over een vaas. Bah, die vervelende Karel. Dom dat ze zo'n rood hoofd kreeg. Dat kwam alleen door de insinuaties. Nu denkt iedereen natuurlijk dat ze verliefd op hem is. Nota bene... Karel Reintjes. De saaiheid zelf, gehuld in een plusfour en handgebreide slip-over. Zo kan ze hem wel uittekenen. Bepie zou zich krom lachen als ze erbij was geweest!

Maar toegegeven: met het dagboekje is ze bijna net zo blij als met het kettinkje van vader en moeder.

De rozen staan beeldig in een kristallen vaas. Ze neemt ze mee naar buiten. Op de overvolle tafel is nog maar net een plekje te vinden tussen de kopjes en schoteltjes.

Willemientje zit te bladeren in het dagboekje en onberedeneerd fel valt Alet uit, het voorwerp uit haar vette vingers trekkend.

„Kijk uit wat je doet, schaaft! Taart eten en aan een boek zitten, dat heeft moeder je niet geleerd!”

Tranen wellen op in Willemientjes ogen. Ze springt van haar stoel en rent naar binnen. Wat ze niet weet, is dat de volwassenen haar vertederd

nakijken. „De leeftijd. Zo waren we allemaal toen we zo oud waren. Gauw beledigd. Wat een mooi meisje wordt ze toch!”

De dames Reintjes en De Roos zijn het samen eens.

De Roos voegt er plagend aan toe: „Voor je het weet, buurman, heb je de rekels om het huis heen. Met twee van die mooie dochters!”

Waarop allen lachen.

Boven, huilend op haar bed, hoort Willemientje de uiting van pret. Natuurlijk lachen ze haar uit. Voor geen goud durft ze weer naar beneden.

Eenmaal uitgehuild gaat ze voor het raam staan, dat op de straat uitkijkt. Veel te beleven is er niet. Een verliefd paartje, dat elkaar zomaar in het openbaar zoent. Als moeder zoiets ziet, komt er een preek. Was ze zelf maar wat ouder. Iedereen verwacht van haar dat ze in alles meedoet met de anderen. Niemand denkt er ooit aan dat ze zoveel andere dingen wil. Behalve als ze een scheve schaats rijdt, dan is het: kind, waar bemoei jij je mee?

Er komt een zware motorfiets de straat inrijden. Willemientje rekt zich griezelig ver uit het raam om te kunnen zien wie het meisje is, dat innig tegen de brede rug van de berijder zit gevlijd. Er wordt gestopt voor het huis van Reintjes.

Lieve help, het is Beppie! De rok van haar zijden japonnetje is hoog opgekropen en om haar schouders heeft ze een grote sjaal, afmeting beddenlaken. Met een snelle beweging trekt ze een koket hoofddoekje af. Willemientje spitst haar lippen. Kort haar, het staat Beppie snoezig, wat grootmoeder er ook van mag vinden.

Het is net een film; het kind geniet. De motor wordt tot zwijgen gebracht, de man stapt af en ook Beppies hoge hakjes staan al op de ‘kinderhoofdjes’. Zonder zich om wie dan ook te bekommeren kust de man Beppie op de rode lippen. Zijn motorkapje in de ene hand en met de andere houdt hij Beppie stevig vast om de taille.

De kus duurt nogal, Willemientje voelt zich rood worden. Zo gaat dat dus.

Eindelijk is het afscheid voltrokken. De man kletst Beppie een keer op haar rokje, Beppies lach klinkt Willemientje onprettig in de oren. Goed dat moeder dit alles niet heeft gezien. Ergens vindt ze de vertoning zelf ook niet passend. Maar toch...

Beppie kijkt de motorrijder na tot hij met veel lawaai de straat uit is gereden.

Willemientje kan het niet laten. Met een ingehouden stemmetje roept ze: „Beppie...”

Verschrikt blijft Beppie staan. Lacht opgelucht als ze ziet dat het maar het jongste nichtje is die ooggetuige was van haar afscheid van Erik.

Ze legt een vinger op de gespitste lippen, die nog branden van de wilde kussen.

Willemientje straalt. Ze heeft een geheim, samen met Beppie. Dat is nog eens wat anders dan een stom boeket bloemen en een kinderachtig boekje! „Ik doe de deur wel voor je open, wacht maar!”

Als de twee samen de tuin inkomen, is ieders aandacht voor Beppie. Ze straalt als de lente, een en al levenslust is ze. Ze is getooid met liefde, of dat wat er voor doorgaat. Dat geeft een vrouw een aparte charme.

Buurvrouw Reintjes is de enige die op Willemientje let. Dat kleintje dreigt tussen wal en schip te raken, voelt ze intuïtief aan. Zorg om de winkel, de strijd om het bestaan, angst om wat er dreigend nader en nader komt. Onzekerheid.

Tussen dat alles worstelt Willemientje Klomp om mee te mogen tellen.

De vriendelijke vrouw schudt bijna onmerkbaar haar hoofd. Trekt het kind naar zich toe.

„Wat jij moest doen, Willemien? Kom morgen eens bij me in de winkel. Ik heb een stapel meisjesboeken die niet mooi genoeg meer zijn om uit te lenen. Als je me wilt helpen uitzoeken, dan kun je zelfs een paar kwartjes verdienen. Nou? Welk kind spaart niet graag?”

Willemientje krijgt het opeens warm, zoekt de ogen van haar moeder. Om toestemming, medeleven? Maar juffrouw Klomp is duidelijk met iets anders bezig. Ze ergert zich aan Beppie. Ja, ze geneert zich voor het bezoek. En ze heeft te doen met haar moeder. Voor grootmoeder is het heel wat om je dochter te zien verworden tot een werelds schepsel.

Scherp zegt ze: „Als je gaat zitten krijg je wat te drinken. Er is zelfs nog een stukje taart, je zult het moeten doen met een restje!”

De visite laat niets merken van wat er door hen heen gaat.

De tactvolle juffrouw Reintjes heeft Willemien op schoot getrokken. Ze schatert.

„Kijk, zo groot als ze zijn, dat vinden ze toch af en toe nog wel leuk,

is het niet, Willemientje? Buurvrouw, mag ik deze dochter af en toe een poosje van u lenen? Vroeger hielp onze Karel nog weleens in de vakanties. Die heeft nu wel wat anders te doen. Die vlugge handjes van Willemien kan ik best gebruiken!”

Opeens is het er, de zo fel begeerde aandacht van heel het gezelschap.

Grootmoeder zegt nadenkend: „Het kind leest graag, dat heeft ze van haar moeder. Rina las ook zo graag. Alleen waren er vroeger niet zoveel boeken als nu. Dus las en herlas ze dat wat voorhanden was. Op het laatst kende ze hele bladzijden uit haar hoofd. Weet je dat nog, Rina?”

Willemientje groeit. Dan heeft ze toch iets met moeder gemeen. Is ze lekker niet helemaal van Alette. Ze drukt haar krullenkopje vertrouwelijk tegen buurvrouws schouder.

„Lezen... grootmoeder vond dat ik eerst moest leren breien. Sokken, hemden... ik weet niet wat al. Ze verborg een centje in een kluwentje, Willemientje. En als het bolletje op was, kreeg ik vanzelf een beloning.”

„Ja,” vult buurvrouw Reintjes aan. „En moet je nu zien. Nu kopen we van alles en nog wat kant-en-klaar.”

Waarop meneer De Roos' dunne stem tot ieders hart doordringt: „Zo lang het duurt, lieve mensen. Wacht maar af. We zullen terugverlangen naar deze tijd, let op mijn voorspelling. Je hoeft waarachtig geen profeet te zijn om dat te voorspellen.”

Beppie lacht kirrend.

„Ik ken iemand die het weten kan. En hij zegt dat zulke praatjes klatskoek zijn.”

Ze slaakt een gillette als ze met haar been langs de stoelpoot glijdt.

„Oh... mijn kous!”

Grootmoeder kijkt bestraffend. Zulke opmerkingen maak je niet in gezelschap, zeker niet als er heren bij zijn. Meneer De Roos doet zijn best de somberheid van zijn toekomstvisie weg te nemen.

„Beste meid, weet je dat er op kousengebied grote ontwikkelingen gaande zijn? Natuurlijk moet je daarvoor naar Amerika. Men heeft een zijdedunne stof uitgevonden. Ragdun zelfs. Het heet nylon. En het is onder meer geschikt voor kleding. Vooral voor damesartikelen, zoals kousen. Veel en veel goedkoper zal dat produkt dus worden. Tenminste...” hij schraapt zijn keel, houdt nog net een, helaas maar al te ware voorspelling binnen. „Amerika... daar zou ik nog weleens naar

toe willen, mensen!” De avond valt laat op die mooie zomerdag. De mannen roken hun sigaartje, verjagen zo hinderlijke muggen. Een nachtbloem geurt, daar kan geen parfum tegen op. Bijna iedereen zit buiten. Uit alle aangrenzende tuinen klinken gedempte stemmen.

Ergens jengelt een kind, hier en daar klinkt een lach op, er blaft een hond. En hoog in de lucht zoemt een vliegtuig. Nu nog een associatie met vrede, geborgenheid.

Niet veel later zal het menigeen bij het horen van gebrom van vliegtuigen koud om het hart worden.

„Kom, wij moesten maar gaan. Vader, Karel... Dus Willemientje, buurvrouw kan op jou rekenen?”

Snel komt het antwoord van de moeder.

„Als ze maar afmaakt waar ze aan begint, juffrouw Reintjes. Ik ken mijn pappenheimers. Het liefst dartelen ze rond en ik vind dat je niet jong genoeg kunt leren om je plichten te vervullen. Dan smaakt de vrije tijd des te beter!”

Grootmoeder trekt een tot driehoek gevouwen sjaal om zich heen. Bijna een jas lijkt het.

„Ik sta versteld van jou, Rina. Je hebt toch wel goed naar je moeder geluisterd! Vergeet één ding niet: je bent maar kort jong. De onbezorgde tijd komt niet weerom!”

Beppie staat mokkend op. Ze was graag nog wat langer gebleven. Maar haar moeder wil per se met de tram van kwart over het hele uur mee.

Meneer De Roos neemt vader Klomp apart. „Ik had graag nog een en ander met je besproken, Klomp. Laten we een ommetje maken, goed voor de nachtrust, zullen we maar zeggen.”

Slechts juffrouw Klomp weet, net als de vrouw van De Roos, dat het niet om zaken gaat, maar om ernstiger dingen. Dingen, waar ze geen grip op hebben.

Alet ruimt, als het bezoek is vertrokken, de boel op. Sjouwt de stoelen naar binnen, wast het serviesgoed af. Moeder is nog even naar de winkel, vult enkele vakken bij. Garenklosjes, biaisband, kant. Meneer De Roos heeft een kleine zending in de winkel gezet.

„Je redt het wel, Alette?”

Alet doet zeep in de klopper, giet kokend water in de ovale groen emailen afwasbak. Voorzichtig wast ze eerst de glazen, dan de taartbordjes, de lepeltjes en de rest.

– Je redt het wel, Alet? – Natuurlijk redt ze het. Als kind van een winkelier leer je dat al zodra je lopen kunt.

Met haar nieuwe schatten in de arm wenst ze moeder welterusten, de keuken heeft ze schoon achtergelaten.

Morgen niet naar school. Nooit meer. Voorbij. En bij het licht van een spaarzaam lampje schrijft ze de eerste regel in haar dagboekje: „Dit was de eerste dag van mijn volwassenheid.”

3

Voor de cursus steno en typen moet Alet naar de stad. Eerst met de tram, het laatste stuk legt ze per spoor af. Dat gaat sneller en ze is meteen vlak bij het gebouw waar de lessen worden gegeven.

Haar leven ziet er nu geheel anders uit. Het saaie schoolritme is ze bijna vergeten. Aanvankelijk genoot ze van de reis, heen en terug. Spannend, om de medereizigers stiekem te begluren. Daar is het nieuwtje echter snel af. Diep in haar hart benijdt ze een paar meisjes die doorleren. De een gaat naar de kweekschool, een ander doet de ene cursus verpleging na de andere.

Eens in de week treft ze Karel Reintjes, die zijn uiterste best doet een plaatsje naast haar te bemachtigen. En als ze uit de trein komen, neemt hij galant haar tas over. Pas zittend in de tram krijgt ze het voorwerp terug. Ze waakt er voor dat hij deze geste in de eigen woonplaats herhaalt. Stel je voor dat iemand hen zo ziet lopen! Dan is het algauw: Zie je dat, Karel Reintjes gaat met Alet. Puh, ze moet er niet aan denken! Ze doet zo stug als ze maar durft tegen hem.

Eén keer zei hij plagend: „Dat zusje van je is veel vriendelijker, Alet! We hebben thuis allemaal plezier om haar!”

Alets antwoord was kort: „Vreemde ogen dwingen. Ze is een lastig portret, als je dat maar weet. Een dwingeland!”

Karel hoopt aan het eind van dit schooljaar te slagen voor zijn examen gymnasium. Hij staat er niet slecht voor, maar het komt hem niet aangewaaid, zoals dat bij Alet het geval lijkt te zijn. Hij moet werkelijk tot diep in de avond blokken. Het doet hem zo zeer dat Alet nooit vraagt wat zijn toekomstplannen zijn. Wacht maar, als hij eenmaal student is. Dan hangt er toch een aureool om je heen, een onzichtbare sfeer van geleerdheid. Behorend bij een bepaald milieu. Hij, jongen uit een een-